

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Ε'

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΣ 1964

Γ. ΚΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΥ, Θ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ, Δ.
ΔΟΥΚΑ,

Δ. ΔΕΛΗΠΕΤΡΟΥ, Ν. ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, Δ. ΚΟ-
ΝΤΟΓΙΑΝΝΗ, Α. ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Γ. ΞΕΝΟ-
ΠΟΥΛΟΥ, Α. ΚΟΥΡΤΙΔΗ, Γ. ΚΟΝΙΔΑΡΗ, Π. ΝΙΡΒΑ-
ΝΑ, Δ. ΖΗΣΗ.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ

Ε' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1966

Α΄ - ΑΠΟ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΖΩΗ

1. ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ

Σὲ νιώθω στῆς ζωῆς τὸ κάθε βῆμα,
στὴν ἀνθοστόλιστη τοῦ Ἀπρίλη γῆ,
μὲς στ' ἀφρογάλανο τὸ κύμα,
μὲς στὴ ροδολουσιμένη αὐγή.

Σὲ νιώθω στὶς νυχτερινές μου ὥρες,
ὅταν τῶν ἄστρον τὰ μυστήρια μελετῶ,
ὅταν μὲς στὶς οὐράνιες τὶς χῶρες
τὸ φωτεινό Σου θρόνο ἀναζητῶ.

Σὲ κάθ' ἐπίσημη στὸ σπίτι μας ἡμέρα,
ἢ σὲ γιορτὲς ἢ σὲ χαρές,
ἢ σὲ σκηνές τοῦ πένθους θλιβερές,
Σὲ νιώθουμε ἀνάμεσά μας σὰν πατέρα.

«Ἐμπρὸς στὸ Ἄπειρο» *Ἀριστομένης Προβελέγγιος*

Β. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

12. Η ΘΥΣΙΑ ΤΗΣ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ

Όταν ο Πάρις έκλεψε την Έλένη από το φιλόξενο παλάτι του Μενέλαου, όλη η Ελλάδα αναταράχτηκε. Όλοι οι Έλληνες το πήραν για δική τους προσβολή και αποφάσισαν να εκδικηθούν. Σύναξαν το στρατό τους και με τα καράβια τους πήγαν στην Αϋλίδα και περίμεναν τον καιρό για να περάσουν στην Ασία.

Άδικα όμως περίμεναν. Οι άνεμοι ήταν κλεισμένοι στις σπηλιές του από τον Αΐολο. Ούτε φύλλο σάλευε ούτε πούπουλο. Ο στρατός άρχισε να στενοχωριέται, να μουρμουρίζει και ν' αρρωσταίνει, γιατί θυμόταν την πατρίδα και τους δικούς του. Οι βασιλείς ρώτησαν το γέρο - Κάλχα, τον μάντη, πού ήξερε όχι μονάχα τα τωρινά, μα και τα περασμένα και τα μελλούμενα. Κι ο μάντης απάντησε άφοβα:

- Δεν θ' αρμενίσει πανί, αν πρώτα ο Άγαμέμνονας δεν θυσιάσει την πρωτότοκη κόρη του στην Άρτεμη. Η θεά το ζητεί, είναι θυμωμένη, γιατί ο βασιλιάς της σκότωσε στο κυνήγι το ιερό της ελάφι.

Καθώς το άκουσε ο Άγαμέμνονας, φώναξε:

- Έγώ να θυσιάσω την κόρη μου; Ποτέ!

Κι άμέσως πρόσταξε τον κάθε βασιλιά να πάρη τους δικούς του και να γυρίση στον τόπο του. Βούιξε το στρατόπεδο από φωνές, θυμούς και φοβέρισμα.

Ο Μενέλαος τρέχει και πέφτει στα πόδια του.

- Τί λές, αδελφέ μου; του λέει συλλογίστηκες καλά; Ο

στρατός θύμωσε πολύ. Στείλε νά φέρης τήν κόρη σου, καί, ὥσπου νά ρθῆ, θά βροῦμε τρόπο νά τή γλιτώσωμε.

Ὁ Ἀγαμέμνωνας θέλοντας καί μὴ ἔγραψε στή γυναίκα του νά στείλῃ τήν Ἴφιγένεια. Ἐπειδὴ ὅμως ἤξερε πὼς ἂν μάθαινε ἡ Κλυταιμῆστρα τήν ἀλήθεια δὲν θά τὴν ἔστειλε, τῆς ἔγραψε πὼς θά τὴν παντρέψῃ μὲ τὸν Ἀχιλλέα.

Δὲν πέρασαν πολλές μέρες καί νά σου φτάνει στὸ στρατόπεδο ἡ Ἴφιγένεια μὲ τὴ μάνα της καί τὸ μικρὸ ἀδελφό της, τὸν Ὀρέστη. Καθὼς τοὺς εἶδε ὁ Ἀγαμέμνωνας, ἀπελπίστηκε. Ὁ στρατός ὅμως, ὅταν ἔμαθε τὸν ἐρχομὸ της, τριγύρισε στή σκηνὴ τοῦ βασιλιᾶ καί βλέποντας τέτοια κάλλη θαύμαζε καί φώναζε:

- Τέτοια θυσία πρέπει στή θεᾷ τοῦ κυνηγιοῦ!

Οἱ γυναῖκες, καθὼς ἄκουσαν ἔτσι, ταραχτήκαν. Ἡ Κλυταιμῆστρα παραπονιόταν στὸν ἄντρα της, πὼς τὴν γέλασε κι ἔφερε τὴν κόρη της, στὸ στρατόπεδο· ἡ Ἴφιγένεια ἀγκάλιαζε τὰ γόνατά του καί τὸν παρακαλοῦσε νά μὴν τῆς κόψῃ τὴ ζωὴ πάνω στὸν ἀνδρό της.

- Εἶναι γλυκιά, πατερούλη, ἡ ζωὴ, ἔλεγε κλαίοντας.

Ὁ Ἀγαμέμνωνας ἔστεκε μπροστά τους κρύος καί ἀσυγκίτητος σὰ μάρμαρο. Δὲν ἦταν πατέρας ἐκείνη τὴ στιγμή· ἦταν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ, ποὺ πήγαινε νά πολεμήσῃ γιὰ τὴν τιμὴ τῆς Ἑλλάδας.

- Ἐχεις δίκιο, παιδί μου, εἶπε ἀργά, μεγάλο δίκιο ἔχεις· μὰ τί νά κάμω; Ἔτσι προστάζουν οἱ θεοί.

Καί βγῆκε ἀπὸ τὴ σκηνὴ μὲ βῆμα ἀργὸ κι ἐπίσημο, μὲ χεῖλη σφιγχοκλεισμένα καί πρόσωπο ἀκίνητο, λὲς καί φοροῦσε προσωπίδα. Ἡ Ἴφιγένεια γύρισε τότε τ' ἀπελπισμένα μάτια της στὸ Μενέλαο.

- Ἔτσι λοιπὸν, δεῖτε μου, εἶπε μὲ παράπονο· ἐγὼ θά πληρώσω, γιὰ τὸ σφάλμα τῆς Ἑλένης;

- "Όχι, παιδί μου, απάντησε ο Μενέλαος σφουγγίζοντας τὰ δάκρυά του μὴν τὸ πιστεύης πὼς θυσιάζεις για τὴν Ἑλένη. Κοίταξε ἐκεῖ, πρόσθεσε σηκώνοντας ἕνα φύλλο της σκηνηῆς, πόσα καὶ πόσα παλικάρια πῆραν τὰ ὄπλα καὶ ἤρθαν μαζί μας! Ὡς καὶ ὁ βασιλιάς τῆς Πύλου μὰ τὰ χιονάτα του μαλλιά καὶ τὴ φρόνιμη γνώμη του ντύθηκε στ' ἄρματα. Νά ὁ πονηρὸς Ὀδυσσεάς, ὁ βασιλιάς τῆς Ἰθάκης· νά ὁ Αἴας καὶ ὁ φοβερὸς Διομήδης καὶ ὁ Ἴδομενέας ἀπὸ τὴν Κρήτη· καὶ οἱ ἄλλοι. Μὴν τὸ πιστέψης πὼς παράτησαν τὰ καλά τους για τὴν Ἑλένη. ἤρθαν για τὴν τιμὴ τῆ δική μας! Καὶ πὼς μπορεῖ ὁ πατέρας σου νὰ τοὺς πῆ: «προτιμῶ τὴ ντροπή μου παρά νὰ χάσω τὴ θυγατέρα μου;» Καὶ πὼς ἐσύ, κόρη τῶν Ἀτρειδῶν, θὰ καταδεχτῆς τέτοιο πράγμα, για νὰ σώσης μιὰ ζωὴ, πού αὔριο, μπορεῖ νὰ τὴ χάσης ἀπὸ τὴν παραμικρὴ αἰτία;

Ἡ βασιλοπούλα σιγὰ - σιγὰ λιγότεψε τὰ δάκρυά της, σήκωσε τὸ κεφάλι της, ἔδωσε στὸ κορμί της βασιλικὴ στάση, καὶ ἡ ματιὰ της ἔλαμψε μὲ ὄλη τὴ δύναμη τῆς νιότης καὶ τῆς ἀρχοντιάς. Ὅταν τελείωσε ὁ θεῖος της, ἦταν δίβουλη ἀκόμη. Μὰ τὴν ἴδια στιγμὴ ἀκούστηκαν δυνατὰ πατήματα ἔξω καὶ χύθηκε στὴ σκηνὴ ὁ Ἀχιλλέας ἀρματωμένος. Χαιρέτησε, ὅπως συνήδιζαν τότε, ἀπλώνοντας τὸ χέρι στὴν Κλυταιμῆστρα, καὶ εἶπε μὲ θυμό:

- Σεβαστὴ βασίλισσα, ἔρχομαι νὰ προστατέψω, ὅσο μπορῶ, τὴ θυγατέρα σου. Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ τὸ κάνω, ἀφοῦ ὁ βασιλιάς μεταχειρίστηκε τ' ὄνομά μου, για νὰ τὴ φέρῃ ἐδῶ. Ὁ στρατὸς θέλει νὰ θυσιάσῃ τὴν Ἰφιγένεια. Ὁ Ὀδυσσεάς ἔρχεται μὲ χίλια παλικάρια νὰ τὴν πάρῃ μὲ τὴ βία. Μὰ ὀρκίζομαι στοὺς θεοὺς πὼς δὲν θὰ τὴν πάρῃ, ὅσο εἶμαι ζωντανός.

Ἡ Κλυταιμῆστρα ἀμέσως ἄπλωσε τὰ χέρια νὰ τὸν

εὐχαριστήση. Ὁ μικρὸς Ὀρέστης, ποὺ δὲν ἔπαυε νὰ κλαίῃ τὴν ἀδερφοῦλα του, ἔτρεξε κι ἀγκάλιασε τὰ γόνατά του. Ὁ Μενέλαος ἔστυχε σαστισμένος καὶ οἱ ἄλλοι ὄλοι ἔπεσαν σὲ συλλογῇ. «Ποῦ θὰ καταντήσῃ τὸ κακό;», ρωτοῦσαν, ἀφοῦ ὁ πιὸ γενναῖος ἀπὸ τοὺς βασιλιάδες μὲ τοὺς φοβεροὺς Μυρμιδόνες του ἀποφάσισε νὰ σταθῇ ἀντίθετος ὄλου τοῦ ἄλλου στρατοῦ;

Τὴν ἴδια ὅμως στιγμὴ ἡ Ἰφιγένεια χώρισε ἀπὸ τὴ μάνα της, στάθηκε στὴ μέση τῆς σκηνῆς καὶ μὲ φωνή, ποὺ δὲν ἔτρεψε, εἶπε:

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ θυσιά σου, γιὲ τοῦ Πηλέα. Μὰ βάλε τὸ σπαθὶ στὸ θηκάρι του καὶ κράτα τὸ θυμὸ σου. Ποτὲ δὲ θὰ δεχτῶ νὰ χυθῇ αἷμα ἑλληνικὸ γιὰ χάρη μου. Φυλάξετε ὄλοι τὴν παλικαριά σας γιὰ τοὺς Τρῶες. Ἐγὼ θυσιάζομαι δεληματικά στὸ βωμὸ τῆς Ἄρτεμης.

- Παιδί μου, τί λές; φώναξε μὲ λαχτάρα ἡ Κλυταιμῆστρα.

- Τι κάνεις ἀδερφοῦλα; φώναξε κι ὁ μικρὸς Ὀρέστης τρέχοντας νὰ τῆς ἀγκαλιάσῃ τὰ γόνατα.

Μὰ ἐκείνη ἔτρεξε στὸν Ὀδυσσεά, ποὺ φάνηκε τώρα στὴν πόρτα τῆς σκηνῆς, καὶ τοῦ εἶπε βιαστικά:

- Πᾶμε! Θὰ δῆτε πῶς πεθαίνει μιὰ κόρη τῶν Ἀτρειδῶν! Γιὰ τὴν πατρίδα ὁ θάνατος, θάνατος δὲν εἶναι: μάθετέ το ἀπὸ μένα.

Ὁ Αγαμέμνωνας, ὅταν εἶδε τὴν κόρη του νὰ πηγαίῃ στὴ θυσιά, δὲν μπόρεσε νὰ κρατηθῇ.

- Ἀλίμονο! φώναξε βραχνὰ καὶ γύρισε ἀλλοῦ τὸ πρόσωπο, σκεπάζοντας μὲ μιὰ ἄκρη τῆς γλαμύδας του τὸ κεφάλι. Ἐκείνη ὅμως ἔτρεξε, ἔπεσε στὰ πόδια του, ἀγκάλιασε τὰ γόνατά του καὶ φιλώντας τὸ χέρι του:

- Τὴν εὐχὴ σου, πατέρα μου! φώναξε σπαραχτικά.

Ὅρ-κίζομαι στὸ Δία πὼς δὲν σοῦ κρατῶ κακία. Πεθαίνω μὲ τὴ θέλησή μου. Ἔλα, πατέρα, εὐχῆσου με.

Ἄφωνος ἀνοίξε τὴν ἀγκαλιά του ὁ ἄτυχος πατέρας καὶ ἔσφιξε μέσα τὴν ἐτοιμοθάνατη, τὴ φίλησε, τὴν εὐχῆθηκε καὶ πάλι ἄφωνος τὴν ἔριξε στὰ χέρια τοῦ μάντη. Ἐπειτα μπῆκε στὴ μέση τῶν ἄλλων κι ἔφτασαν ὅλοι τους στὸ δάσος τῆς Ἄρτεμης. Στὴ μέση ἦταν ὁ βωμὸς στεφανωμένος μὲ λουλούδια. Τριγύρω στεκόταν ὁ στρατός. Ὁ Κάλχας στεφάνωσε τὴν κόρη κι ἐτοιμάστηκε γιὰ τὴ θυσία.

- Καλὸ ταξίδι σ' ὅλους! φώναξε ἡ βασιλοπούλα. Γρήγορα νὰ γυρίσετε νικητὲς στὴ γλυκιά μας πατρίδα!

Ὁ Κάλχας κάνει τὴν προσευχὴ του στὴ θεὰ καὶ παίρνει τὸ μαχαίρι. Ὅλοι βλέπουν τὴ λεπίδα νὰ λάμπη πάνω ἀπὸ τῆς κόρης τὸ λαϊμό.

Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμή ἓνα σύννεφο κυλιέται μὲ ἀστραπόβροντο, κάθεται πάνω στὸ βωμὸ καὶ πάλι σηκώνεται καὶ φεύγει κατὰ τὸ βοριά.

- Ἄ! βγαίνει ἀπὸ τὰ στόματα ὄλων.

Ἐπάνω στὸ βωμὸ ἓνα μεγάλο καὶ πανώριο ἐλάφι σπαράζει καὶ χύνεται τὸ αἷμα του.

- Ἄτρεῖδες καὶ σεῖς οἱ ἄλλοι, χαρῆτε! φωνάζει ὁ μάντης. Ἡ θεὰ δὲν θέλησε τὴ θυσία τῆς βασιλοπούλας καὶ μᾶς ἔστειλε τὸ ἐλάφι. Μᾶς ὑπόσχεται καλὸ ταξίδι. Σήμερα ὁ στόλος μπορεῖ ν' ἀφήση τὴν Αὐλίδα.

Ἀναγνωστικὸ «Τὸ ραζακὶ σταφύλι» Ἀνδρέας Καρακίτσας

13. Η ΑΡΑΧΝΗ

Μιά φορά κι έναν καιρό ζούσε μιὰ κόρη, πού τήν ἔλεγαν Ἀράχνη. Ἦταν ψηλή, περήφανη, κι ἐπιτήδεια σέ ὅλες τίς δουλειές. Μιά ἐργασία ὅμως προτιμοῦσε περισσότερο ἀπ' ὅλες. Σκυμμένη στὸν ἀργαλειό της, ὅλη μέρα ὕφαινε. Μόνη της ἔκλωθε τὸ νῆμα, ψιλὸ καὶ γυαλιστερό, ἔπειτα τὸ τέντωνε στὸ τελάρο κι ἄρχιζε τὴ δουλειά. Γοργὰ καὶ ἐπιτήδεια τὰ λεπτά της δάχτυλα πετοῦσαν τὴ σαΐτα, καὶ στὰ χέρια της γίνονταν ἀριστουργήματα. Χαμογελώντας περνοῦσε τὸ χέρι ἀπάνω στὸ μαλακὸ ὕφασμα καὶ χαιρόταν τὴν ὀμορφιά του.

Σὰν ἐκείνη καμιὰ γυναίκα δὲν ὕφαινε!

Τὸ ἤξερε καὶ τὸ εἶχε καμάρι καὶ μιὰ μέρα εἶπε:

- Κανένας δὲ μὲ περνᾶ στὴν τέχνη μου, οὔτε ἄνθρωπος οὔτε θεός· κι αὐτὴ ἀκόμα ἡ μεγάλη Ἀθηνᾶ!

Τὸ ἄκουσε ἡ Ἀθηνᾶ, καὶ πολὺ τῆς βαρυφάνηκε. Ἐκείνη εἶχε μάθει τίς γυναῖκες νὰ ὕφαινουν, καὶ τώρα ἔβγαине ἓνα δνητὸ κορίτσι, πού τολμοῦσε νὰ πῆ τέτοιο λόγο;

Ντύθηκε γιὰ γυναίκα καὶ κατέβηκε στὴ γῆ· Ἀπὸ τὴν ἀνοιχτὴ πόρτα τῆς Ἀράχνης, ἔβλεπε τὴν κόρη στὸν ἀργαλειό της νὰ τραγουδᾷ, καὶ τὰ σκαλιστὰ βαρίδια σειοῦνταν μὲ τὸν ἄνεμο, καὶ τὸ ζωηρὸ τους κουδούνισμα συνόδευε τὸ τραγούδι της.

Ἡ γριὰ μπῆκε μέσα.

- Ὠραία εἶναι ἡ δουλειά σου, κόρη μου, εἶπε μὲ γεροντικὴ τσακισμένη φωνή. Ἀλήθεια, χάρη νὰ ἔχη καὶ ἡ Ἀθηνᾶ ἡ ἀθάνατη, πού ἔδωσε στὶς γυναῖκες τὸν ἀργαλειό καὶ τῆς ἔμαθε λίγη ἀπὸ τὴν τέχνη της.

Ἡ Ἀράχνη τὴν κοίταξε καὶ χαμογέλασε.

- Λίγη ἀπὸ τὴν τέχνη της, λές; Ἡ Ἀθηνᾶ τάχα ξέρει νὰ κάνη ὕφασμα σὰν αὐτό; Κοίταξέ το!

Καὶ μὲ γρήγορη κίνηση ἔσπρωξε τὰ χτένια καὶ σταμάτησε

τὴ δουλειά. τῆς, νὰ δῆ ἡ γριὰ τὸ ἔργο τῆς. Ἐκείνη ὅμως κούνησε τὸ κεφάλι τῆς.

- Πρόσεχε, κόρη μου, εἶπε· μὴ λές τέτοια λόγια. Ποιὸς ξεπερνᾷ ποτὲ τοὺς θεοὺς ; Ὡραῖο εἶναι τὸ ἔργο σου, δὲ λέω, μᾶ μετριέται μὲ τίποτα ἐκεῖνο ποὺ βγαίνει ἀπὸ ἀθάνατα χέρια;

Ἡ Ἀράχνη ἔγειρε λίγο τὸ κεφάλι καὶ ὕψωσε κοροϊδευτικὰ τὰ φρύδια τῆς.

- Ἔτσι, νομίζεις, μάνα; Κι ἄρχισε πάλι νὰ ρίχνη τὴ σαίτα. Κρίμα, ποὺ δὲ μᾶς ἀκούει ἡ Ἀθηνᾶ, νὰ ἐρχόταν νὰ μετρηθοῦμε. Κι ἐγὼ ἤθελα νὰ ἔβλεπα τὴν τέχνη τῆς, ποὺ τόσο τὴν παινεύουν!..

- Ἀλήθεια θὰ τὸ ἤθελες; ρώτησε ἡ γριὰ.

- Ἀφοῦ σοῦ λέω, ἀπάντησε ἡ κόρη.

- Ἐδῶ εἶμαι λοιπόν! φώναξε τότε ἡ Ἀθηνᾶ, πετώντας τὰ κουρέλια τῆς καὶ δείχνοντας τὴν ἀληθινὴ μορφή τῆς. Καὶ τώρα, θέλεις νὰ μετρηθοῦμε;

Τὴν κοίταξε στὸ πρόσωπο ἡ Ἀράχνη, καὶ δὲ φοβήθηκε τὰ ὠραῖα τῆς μάτια.

- Τὸ θέλω! εἶπε. Νά, ἓνας ἀργαλειὸς τεντωμένος κι ἔτοιμος.

Κάθισε ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἄρχισε νὰ ὑφαίνει. Ἀλήθεια στὰ γυναικεῖα ἔργα ἦταν ἐπιτήδεια ἡ πολεμικὴ θεά.

Μὲ σουφρωμένα φρύδια ἐργαζόταν στὸν ἀργαλειό τῆς καὶ προσπαθοῦσε νὰ κάμῃ τέλειο τὸ ὕφασμά τῆς, γιατί βαθιὰ τὴν εἶχαν πληγώσει τὰ λόγια τῆς κόρης. Καὶ λίγο λίγο μάκραινε τὸ ὕφασμα, καὶ ἦταν πολὺ ὠραῖο, λεῖο καὶ λεπτό. Παράσταινε διάφορες σκηνὲς πολεμικῆς, σωροὺς ἀπὸ πτώματα, ὅπλα σπασμένα, ἄλογα πληγωμένα, πολεμιστὲς ματωμένους, ποὺ ἀκόμα βαστοῦσαν τὸ σπαθί. Σὲ ὅλες ὅμως τίς μάχες, ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά οἱ θεοὶ νικηφόροι, κι ἀπὸ τὴν

ἄλλη οἱ ἄνθρωποι νικημένοι καὶ σπασμένοι.

Σήκωσε μὲ καμάρι τὸ κεφάλι τῆς ἡ Ἀθηνᾶ.

Ἀλήθεια, πιὸ ὁμορφο πρᾶμα, δὲν εἶχε ξαναἰδεῖ μάτι ἀνθρώπινο. Γύρισε καὶ κοίταξε τὴν Ἀράχνη μὲ περιφρόνηση.

Λεπτὴ καὶ λυγερή, ἔσκυβε στὸν ἀργαλειό τῆς ἡ κόρη, καὶ τ' ἄσπρα τῆς τὰ χέρια πηγαινοέρχονταν. Τὰ μάτια τῆς γυάλιζαν ἀπὸ χαρὰ καὶ τὰ μάγουλά τῆς ἦταν ροδοκόκκινα.

Ὅμορφα ἦταν καὶ τ' ἄλλα τῆς τὰ ἔργα, μὰ σὰν αὐτὸ κανένα δὲν ἦταν. Στὸ ὕφασμα ἔβλεπες διάφορες εἰκόνες ἀρμονικὲς καὶ ζωντανὲς καὶ τόσο τέλεια ἐργασμένο ἦταν, πὺ λὲς κι ἄκουες τὰ δέντρα νὰ μουρμουρίζουν καὶ τὰ πουλιὰ νὰ κελαηδοῦν.

Τὸ εἶδε ἡ Ἀθηνᾶ καὶ μαύρισε ἡ καρδιά τῆς. Ἡ τέχνη τῆς δὲν ἔφτασε ὡς ἐκεῖ.

Ὅταν ὁμως σήκωσε τὰ μάτια ἡ κόρη καὶ κοίταξε χαμογελώντας τὴ θεά, βέβαιη γιὰ τὴ νίκη τῆς, ὁ θυμὸς κυρίεψε τὴν Ἀθηνᾶ. Ἄρπαξε τὸ ἀριστούργημα τῆς Ἀράχνης, τὸ ξέσκισε καὶ τὸ πέταξε στὸ πρόσωπο τῆς κόρης.

Ἡ προσβολὴ ἔτσουξε τὴν Ἀράχνη. Πετάχτηκε ἀπάνω, ὄχι πιὰ γελώντας, μὰ θυμωμένη κι ἐκείνη, καὶ στάθηκε μὲ φοβέρα μπρὸς στὴν Ἀθηνᾶ.

Ἀλλὰ ἀκόμα δὲν εἶχε ἐκδικηθῆ ἀρκετὰ ἡ θεά, καὶ μὲ γρήγορη κίνηση χτύπησε μὲ τὸ ραβδί τῆς τὴν κόρη στὸν ὦμο, κι ἀμέσως ζάρωσε τὸ ὁμορφο κορμί, μίκρυνε καὶ μαύρισε κι ἔγινε ζυῦφιο μικρὸ, μαυριδερὸ μὲ μεγάλο κεφάλι καὶ λεπτὰ ποδαράκια.

- Ἔτσι τιμωροῦνται ὅσοι τὰ βάζουν μὲ τοὺς θεοὺς, φώναξε ἡ Ἀθηνᾶ. Ὑφαίνε τώρα ὕφαίνε ἀδιάκοπα. Ἄλλη δουλειὰ δὲ θὰ ἔχης στὴ ζωὴ, μὰ ὁ ἀνεμὸς θὰ σκίζη τὸ ἔργο σου, ὅπως τὸ ἔσκισα ἐγώ, καὶ πάντα μοναχὴ σου θὰ κλαῖς τὴ μοῖρα

σου!

Από τότε ἡ Ἀράχνη, ὅλο ὑφαίνει καὶ ὅλο καταστρέφεται
ἢ ἐργασία της. Κρυμμένη σὲ γωνιές, σὲ χαμόκλαδα, γυρεύει
νὰ ξεχάσῃ τὴ ντροπὴ της, μὰ ἡ δυστυχία τὴν ἔκαμε κακιά,
κι ὅ,τι πέσῃ στὸν ἱστό της, ἢ μύγα ἢ κανένα ἄλλο μικρὸ
ζωύφιο, τὸ σκοτώνει καὶ τὸ τρώει ἀλύπητα.

Ἀλεξάνδρα Δέλτα

14. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ

Τί εἶν' ἡ πατρίδα μας; Μὴν εἶν' οἱ κάμποι
Μὴν εἶναι τ' ἄσπαρτα ψηλά βουνά;
Μὴν εἶν' ὁ ἥλιος της, ποὺ χρυσολάμπει;
Μὴν εἶναι τ' ἄστρα της τὰ φωτεινά;

Μὴν εἶναι κάθε της ρηχὸ ἀκρογιαλὶ
καὶ κάθε χώρα της μὲ τὰ χωριά,
κάθε νησάκι της, ποὺ ἀχνὰ προβάλλει,
κάθε της θάλασσα, κάθε στεριά;

Μὴν εἶναι τάχατε τὰ ἐρειπωμένα
ἀρχαῖα μνημεῖα της, χρυσὴ στολή,
ποὺ ἡ τέχνη φόρεσε, καὶ τὸ καθένα
μιὰ δόξα ἀθάνατη ἀντιλαλεῖ;

Ὅλα πατρίδα μας! Κι αὐτὰ κι ἐκεῖνα,
καὶ κάτι, ποὺ ἔχομε μὲς στὴν καρδιά,
καὶ λάμπει ἀδῶρητο σὰν ἡλίου ἀκτίνα
καὶ κράζει μέσα μας: Ἐμπρός, παιδιὰ!

Ἰωάννης Πολέμης

15. ΟΡΦΕΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΥΔΙΚΗ

Πατέρας του μουσικού Όρφέα ήταν ο θεός Απόλλωνας και μητέρα του η μουσα Καλλιόπη. Ο πατέρας του, σαν θεός της μουσικής, του χάρισε μια λύρα και τον έμαθε να παίζει αριστοτεχνικά.

Τίποτε δὲ μπορούσε ν' αντισταθῆ στὴ γοητεία τῆς μουσικῆς τοῦ Όρφέα. Οἱ ἄνθρωποι, ἅμα τὸν ἄκουαν νὰ παίζει τὴ λύρα του, γοητεύονταν κι ἐπεφταν σὲ βαθιὰ μελαγχολία. Τὰ ζῶα, καὶ τὰ πιὸ ἄγρια καὶ τὰ πιὸ αἰμοβόρα, ἔρχονταν καὶ πλάγιαζαν στὰ πόδια του. Κι αὐτὰ ἀκόμα τὰ δέντρα κι αὐτοὶ οἱ σκληροὶ βράχοι ἐνιωθάν τὴ μουσικὴ του καὶ τὴν ἀντιλαλοῦσαν πολὺ μακριά.

Ὁ Όρφέας παντρεύτηκε μὲ τὴ Νύμφη Εὐρυδίκη. Ἀλλὰ ὁ γάμος τους δὲν ἦταν τυχερός. Μιὰ μέρα ἡ Εὐρυδίκη περπατοῦσε μὲ τὶς φίλες τῆς σ' ἓνα ἀνθοστόλιστο λιβάδι. Ἐκεῖ ποὺ γύριζαν ἀμέριμνες καὶ χαρούμενες, ἡ Εὐρυδίκη πάτησε ἓνα φίδι φαρμακερό. Καὶ σὲ λίγο πέθανε μὲ πόνους φριχτούς.

Ὁ Όρφέας ἦταν ἀπαρηγόρητος γιὰ τὸ θάνατο τῆς Εὐρυδίκης. Γύριζε δῶ κι ἐκεῖ ραγίζοντας τὴν καρδιά θεῶν καὶ ἀνθρώπων μὲ τὰ θλιβερὰ τραγούδια τῆς λύρας του. Ἀναζητοῦσε παντοῦ τὴν Εὐρυδίκη. Ἀλλὰ κανεὶς ἀπὸ τοὺς θεοὺς καὶ κανεὶς ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους δὲν ἤξερε νὰ τοῦ πῆ ποῦ μπορούσε νὰ βρῆ τὴν ἀδικοχαμένη γυναίκα του.

Ὅπου ἀντηχοῦσε ὁ σπαραγμὸς του, τὰ δέντρα μαραίνονταν, τὰ πουλιὰ ἔπαυαν τὸ κελᾶδημά τους καὶ τὰ ζῶα δὲν ἄγγιζαν τροφή.

Ὅταν ἀπελπίστηκε ὁ θλιμμένος μουσικὸς ὅτι θὰ ἔβρισκε τὴν Εὐρυδίκη στὸν ἀπάνω κόσμος, ἀποφάσισε νὰ τὴν ἀναζητήσῃ στὸ βασίλειο τοῦ θανάτου. Ἀπὸ μιὰ βαθιὰ

σπηλιά κοντά στο Ταίναρο κατέβηκε στο σκοτεινό βασίλειο του Πλούτωνα και της Περσεφόνης.

Ποτέ δεν αντήχησε εκεί κάτω σπαρακτικότερος θρήνος. Η λύρα του συνόδευε το θλιβερό τραγούδι του.

- Ώ θεοί του κάτω κόσμου!, έλεγε, πού όλοι οί άνθρωποι καταλήγουν μιιά μέρα. Δέν έρχομαι νά κλέψω τά μυστικά του βασιλείου σας. Ώ βασιλιάδες του θανάτου και της σιωπής! δέν έρχομαι νά έρεδίσω τόν Κέρβερο, τόν άγριο φύλακά σας. Δέν έρχομαι έδω κάτω σαν έχθρός. Έρχομαι σαν ένας δυστυχισμένος άνθρωπος ζητώντας μιιά χάρη: Ζητώ τή γυναίκα μου, ζητώ τήν Εϋρυδίκη, τήν ωραιότερη Νύμφη, πού χάθηκε ξαφνικά και δέ μπόρεσα νά τή βρω πουθενά στον άπάνω κόσμο.

Σās ίκετεύω, ω θεοί, αν κρύβετε έδω τήν Εϋρυδίκη, νά μου τή δώσετε πάλι. Χωρίς αύτή ή ζωή μου είναι άχρηστη.

Ξέρω, ω θεοί, πως όλοι θα πεθάνωμε μιιά μέρα και δέ μπορεί νά γλιτώση κι ή Εϋρυδίκη άπ' αύτή τή μοίρα. Αλλά είναι ακόμα νέα και δέ χάρηκε τή ζωή. Και αν πάλι δέ θελήσετε νά μου τή δώσετε, κρατήσετε τουλάχιστο και μένα στον Άδη.

Όσο βαστούσε ό θρήνος του Όρφέα, όλες οί σκιές του Άδη δάκρυζαν.

Ό Τάνταλος, πού χρόνια βασανίζοταν άπό δίψα και ήταν καταδικασμένος νά μή μπορη νά πιη άπ' τή δροσερή λίμνη, πού ήταν μπροστά του, λησμόνησε τή δίψα του.

Οί Δαναίδες, πού καταδικάστηκαν νά ρίχνουν αιώνια νερό σ' ένα τρύπιο πιθάρι όσο νά γεμίση - και δέ γέμιζε ποτέ - σταμάτησαν τή δουλειά τους.

Ό Σίσυφος, πού βασανίζοταν αιώνια νά κυλάη ένα βαρύν άγκωνάρι σ' έναν άνήφορο και μόλις έφτανε στην κορφή

ξαφνικά κατρακυλούσε στον πάτο, στέριωσε το άγκωνάρι, κάθισε άπάνω κι άκουε τo μοιρολόγι του Όρφέα.

Ή Περσεφόνη δέν είχε πιά τή δύναμη ν' άντισταδῆ. Κι αὐτός άκόμα ó Πλούτωνας έχασε τήν άπονια του και λυπήθηκε τόν Όρφέα.

Ή Εϋρυδίκη ἦταν έλεύθερη πιά ν' άκολουθήση τόν άντρα της στον άπάνω κόσμο. Ξεχώρισε άπ' τις άλλες σκιές και προχώρησε στον Όρφέα με βήματα σιγανά, σέρνοντας τo πληγωμένο πόδι της.

Ξεκίνησε ó Όρφέας μπροστά κι ἡ Εϋρυδίκη άκολουθοῦσε. Ό Πλούτωνας όμως, πριν φύγουν, τούς πήρε με όρκο μιá υπόσχεση. Όσο νά φτάσουν στον άπάνω κόσμο, ó Όρφέας δέν είχε τo δικαίωμα νά γυρίση τo κεφάλι πίσω νά δῆ τήν Εϋρυδίκη. Τo πράγμα φάνηκε εύκολο στον Όρφέα και τo δέχτηκε.

Περνοῦσαν άμίλητοι σκοτεινά και δυσκολοπάτητα μονοπάτια. Βαδιά σιωπή βασιλευε παντοῦ. Κι όλο προχωροῦσαν, χαρούμενοι κι εύτυχισμένοι. Κόντευαν πιά νά φτάσουν στον άπάνω κόσμο. Και κάποια κακή στιγμή ó Όρφέας λησμόνησε τόν όρκο του. Θέλησε νά ιδῆ άν πραγματικά αὐτή που τόν άκολουθοῦσε ἦταν ἡ Εϋρυδίκη. Και γύρισε τo κεφάλι πίσω. Κι ένw οί δυó σύζυγοί άπλωσαν τά χέρια τους ν' άγκαλιαστοῦν, ἡ Εϋρυδίκη έξαφανίστηκε κι ó Όρφέας έμεινε με τά χέρια άπλωμένα.

- Έχε γειά! τoῦ φώναξε εκείνη για στερνή φορά. Και χάθηκε.

Δοκίμασε ó άμοιρος Όρφέας νά ξαναζητήση τήν Εϋρυδίκη άπ' τόν Πλούωνα. Άλλά τόν έδιωξαν άπ' τόν Άδη με πολλή σκληρότητα. Και μόνο πεδαμένος πιά ξαναείδε τή σκιά τῆς Εϋρυδίκης.

Δ. Κοντογιάννης

16. ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΑΡΧΟΣ

Εἴμαστε στὶς ἡμέρες ποὺ ὁ Θρασύβουλος κυρίεψε τὸν Πειραιᾶ καὶ πολέμουσε τοὺς τριάντα τύραννους τῶν Ἀθηνῶν.

Μιὰ ἀπὸ τὶς μέρες αὐτὲς ὁ Σωκράτης, ποὺ ἔμενε στὴν Ἀθήνα, ἀπάντησε στὸ δρόμο τὸν Ἀρίσταρχο, νέο μορφωμένο, εὐγενικὸ καὶ πολὺ γνωστὸ του.

Ὁ Ἀρίσταρχος ἦταν μελαγχολικὸς καὶ πολὺ λυπημένος.

Ὁ Σωκράτης τὸν ρώτησε :

- Τί ἔχεις, Ἀρίσταρχε, καὶ εἶσαι μελαγχολικός; Ἄν μὲ θεωρῆς φίλο σου, πρέπει νὰ μοῦ φανερώσης τὴν αἰτία τῆς λύπης σου, γιατί ἴσως μπορέσω νὰ σοῦ φανῶ ὠφέλιμος.

- Ἀλήθεια, φίλε Σωκράτη, ἀποκρίθηκε ὁ νέος. Βρίσκομαι σὲ μεγάλη στενοχώρια, γιατί ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ ἄρχισε ὁ πόλεμος, μαζεύτηκαν στὸ σπίτι μου πολλὲς συγγενίσσές μου, ἀδερφές, ἀνεψιές, ξαδέρφες, καὶ δὲν ἔχω τὰ μέσα νὰ τὶς τρέφω. Καὶ δὲ μπορῶ γιατί οὔτε ἀπὸ τοὺς αγροὺς μου ἔχω κανένα εἰσόδημα, ἐπειδὴ μὲ τὸν πόλεμο ἔχουν μείνει ἀκαλλιέργητοι, οὔτε ἀπὸ τὰ σπίτια μου, γιατί ἔχει φύγει ὁ περισσότερος κόσμος καὶ δὲ βρίσκω νὰ τὰ νοικιάσω. Θέλω νὰ βάλω ἐνέχυρο τὰ ἐπιπλά μου, μὰ κανεὶς δὲ μοῦ δανεῖζει. Εὐκολώτερο μπορεῖ κανεὶς νὰ βρῆ χρήματα στὸ δρόμο παρὰ νὰ δανειστῆ.

Καταλαβαίνει λοιπὸν σὲ ποιὰ θέση βοίσκομαι. Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά δὲν μπορῶ νὰ βλέπω τὶς συγγενίσσές μου νὰ ὑποφέρουν καὶ νὰ στεροῦνται, καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ μὴν ἔχω χρήματα νὰ τὶς βοηθήσω.

Ὁ Σωκράτης τὸν ρώτησε πάλι:

- Μὰ γιατί Ἀρίσταρχε, ὁ φίλος μας ὁ Κεράμων ποὺ ἔχει στὸ σπίτι του περισσότερους ἀπὸ σένα μπορεῖ ὄχι μόνο

νά τούς τρέφη και νά τούς βοηθά, ἀλλά και νά βάζη κατὰ μέρος ἀρκετὰ χρήματα πού τοῦ περισσεύουν; Και σὺ νά φοβάσαι πὼς ὅλοι θὰ καταστραφῆτε, γιατί δὲν ἔχετε ἀρκετὰ εἰσοδήματα νά ζήσετε!

- Μὰ τὴν ἀλήθεια, ἀποκρίθηκε ὁ Ἀρίσταρχος, ὁ Κεράμων τρέφει σκλάβους, ἐνῶ ἐγὼ συντηρῶ ἐλεύθερους ἀνθρώπους.

- Ἔ, λοιπόν, δὲν εἶναι λυπηρό, τοῦ λέει ὁ Σωκράτης, ἐκεῖνος μὲ δούλους νά ζῆ πλουσιοπάροχα και σὺ μ' ἀνθρώπους ἐλεύθερους νά εἶσαι φτωχός;

Οἱ συγγενίσσές σου δὲν ξέρουν καμιὰ δουλειά; νά ζυμώνουν π.χ. ψωμί, νά κάνουν τυρί, νά ράβουν ἀντρικά και γυναικεῖα φορέματα;...

Ἐγὼ ξέρω πὼς ὁ Ναυσικίδης μὲ μιὰ δουλειὰ μονάχα, τὴν ἀλευροποιία, ὅχι μονάχα τρέφει τὸν ἑαυτό του, τούς δούλους του, και πολλὰ ζῶα, ἀλλά και ἔγινε πλούσιος. Ὁ Κόροιβος ἀπὸ τὴν ἀρτοποιία και τὴ φάμιλία του τρέφει, και πλουσιοπάροχα ζῆ. Ἐπίσης ὁ Δημέας ζῆ καλὰ κάνοντας γλαυδές, και ὁ Πένων πουκάμισα, και ἄλλοι ἀπὸ διάφορες ἄλλες δουλειές.

- Δίκιο ἔχεις, Σωκράτη, ἀποκρίθηκε ὁ Ἀρίσταρχος. Μὰ ὅλοι αὐτοὶ ἔχουν δούλους, πού τούς ἀναγκάζουν νά δουλεύουν, ἐνῶ οἱ δικοί μου εἶναι ἀνθρωποὶ ἐλεύθεροι και συγγενεῖς μου.

- Λοιπὸν νομίζεις, φίλε μου, λέει ὁ Σωκράτης, πὼς οἱ συγγενίσσές σου, ἐπειδὴ εἶναι ἐλεύθερες, δὲν πρέπει νά δουλεύουν, παρὰ νά τρῶνε και νά κοιμούνται; Νομίζεις πὼς πρέπει νά μένουν ἀνεργές και νά μὴν κάνουν καμιὰ δουλειὰ νά ζήσουν;

Και γι' αὐτό, ἐπειδὴ μένουν ἀνεργές, οὔτε ἐκεῖνες ἀγαπᾶνε ἐσένα, οὔτε σὺ ἐκεῖνες. Ἐσὺ νομίζεις πὼς αὐτὲς σὲ ζημιώνουν, κι ἐκεῖνες πάλι λυποῦνται γιατί σὲ βλέπουν νά

στενοχωριέσαι.

Ἄν ὅμως φροντίσης νὰ τίς κάμης ν' ἀγαπήσουν τὴ δουλειά, τότε καὶ σὺ θ' ἀγαπήσης ἐκεῖνες βλέποντας πὼς εἶναι ὠφέλιμες σ' ἐσένα, κι ἐκεῖνες πάλι τὸ ἴδιο θὰ σ' ἀγαπήσουν, γιατί θὰ βλέπουν πὼς μένεις εὐχαριστημένος καὶ χαρούμενος γι' αὐτές.

- Ἔχεις πολὺ δίκιο, φίλε Σωκράτη, ἀποκρίθηκε ὁ Ἀρίσταρχος. Ἀμέσως θὰ προσπαθῆσω νὰ δανειστῶ χρήματα γιὰ νὰ προμηθευτῶ διάφορα ὑλικά γιὰ τίς δουλειές τῶν συγγενισσῶν μου.

Καὶ πραγματικὰ ὁ Ἀρίσταρχος ἔβαλε σ' ἐνέργεια τίς συμβουλές τοῦ Σωκράτη. Σ' ἄλλες ἀπὸ τίς συγγενισσές του προμήθεψε ὅ,τι ἔπρεπε γιὰ νὰ κάνουν σκεπάσματα, κι ἄλλα χρήσιμα πράγματα καὶ σ' ἄλλες ἔδωσε ἄλλες ἐργασίες.

Ἀπὸ τότε καὶ οἱ συγγένισσες τοῦ Ἀρίσταρχου ἔγιναν χαρούμενες κι ἀγαποῦσαν τὸν Ἀρίσταρχο σὰν προστάτη, κι αὐτὸς τίς ἀγαποῦσε πρὸ πολὺ, γιατί μὲ τὴν ἐργασία τους ζοῦσαν καλὰ καὶ δὲν τοῦ ἦταν πιά βάρος.

Κι ἔτσι μὲ τὴν ἐργασία κέρδιζαν ὅσο χρειάζονταν γιὰ νὰ ζήσουν, ἦταν εὐχαριστημένες, κι εὐγνωμονοῦσαν τὸ Σωκράτη, πὺ ἔδωσε στὸν Ἀρίσταρχο τόσο καλὲς καὶ ὠφέλιμες συμβουλές.

17. ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Ἀποικία τῶν Μεγαρέων. Οἱ περισσότερες πόλεις ὀφείλουν τὴν ἀκμὴ καὶ τὴν ἱστορία τους στὴν κατάλληλη τοποθεσία ποῦ ἰδρύθηκαν. Τέτοια εἶναι καὶ τὸ Βυζάντιο, ἀποικία τῶν Μεγαρέων.

Τὰ Μέγαρα ἦταν πόλη κοντὰ στὴν Ἀττική, μὲ ὀνομαστὴ ἱστορία καὶ ναυτικὴ δύναμη. Μὲ τὸν καιρὸ ὅμως ἐπλήθυναν πολὺ οἱ κάτοικοι, καὶ ἡ χώρα, καθὼς ἦταν φτωγὴ, δὲ μποροῦσε νὰ θρέψῃ τόσο πληθυσμό· ἀναγκάζοταν λοιπὸν νὰ στέλνῃ στὰ μακρινὰ τὰ ξένα ἀποίκους, ὅπως ἔκαναν καὶ τόσες ἄλλες ἐλληνικὲς πόλεις.

Ἔτσι ἔστειλε κι ἐκείνους, ποῦ ἱδρυσαν τὸ Βυζάντιο. Οἱ ἀποικοί, λέει ὁ θρύλος, πρὶν ἀναχωρήσουν, θεώρησαν φρόνιμο νὰ συμβουλευτοῦν τὸ Μαντεῖο τῶν Δελφῶν. Πόλη νέα θὰ ἔχτιζαν, καὶ ὁ θεός, σοφώτερος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, θὰ ἤξερε καλύτερα ποῦ ἔπρεπε νὰ τὴ χτίσουν.

Οἱ ἀπεσταλμένοι δὲν ἄργησαν νὰ φέρουν τὴν ἀπάντηση: «Νὰ χτίσετε τὴν ἀποικία σας κοντὰ στὴν πόλη τῶν τυφλῶν».

Ἡ ἀπάντηση τοῦ Μαντείου ἦταν σκοτεινὴ καὶ κανένας δὲν ἤξερε οὔτε καὶ εἶχε ἀκούσει γιὰ τέτοια πόλη. Πίστευαν

ὄλοι, ὅτι ὁ χρησιμὸς ἔκρυβε κάποιον μεγάλο καλὸ καὶ αὐτὸ τοὺς ἔβαλε σὲ μεγαλύτερη σκέψη γιὰ ν' ἀνακαλύψουν τὴν πόλη τῶν τυφλῶν.

Μὲ θάρρος λοιπὸν οἱ νέοι ξεκίνησαν ἀπὸ τὴν πατρίδα. Ἀρχηγὸς τους, ἦταν ὁ Βύζας, ἕνας ἑξυπνος καὶ θαυστοχαστος ἄνθρωπος.

Στὴν ἀρχὴ ἔπιαναν σὲ κάθε λιμάνι τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Θράκης, γιὰ νὰ μάθουν ἀπὸ τοὺς ντόπιους γιὰ τὴν περίφημη πιά πόλη τῶν τυφλῶν. Καὶ ἅμα ἔπαιρναν τὴ συνηθισμένη ἀρνητικὴ ἀπάντηση, συνεχίζαν ἀκατάβλητα τὸ κουραστικὸ ταξίδι.

Πέρασαν ἀπ' ὅλα τὰ λιμάνια, χωρὶς νὰ μπορέσουν νὰ φωτιστοῦν, καὶ ἄρχισαν νὰ πιάνουν καὶ στῆς Ἀσίας τὰ παραλία. Ἔτσι ἔφτασαν στὴν Προποντίδα, χωρὶς οὔτε τώρα νὰ γίνουν πιὸ σοφοί.

Μερικοὶ ἄρχισαν νὰ χάνουν τὸ θάρρος τους, ἀλλὰ ὁ Βύζας δὲν τοὺς ἄφηγε νὰ ἀπελπιστοῦν· ἡ Πυθία, τοὺς ἔλεγε, ξέρει περισσότερα ἀπὸ τοὺς ἄνθρώπους.

Κουρασμένοι ἔφτασαν στὴ Χαλκηδόνα, στὴ μικρασιατικὴ παραλία, πού κι αὐτὴ τὴν εἶχαν ἰδρύσει ἄποικοι ἀπὸ τὰ Μέγαρα.

Πολὺ εὐχαριστήθηκαν, πού ἀγκυροβόλησαν σὲ δική τους πολιτεία. Θὰ μπορούσαν ἐπιτέλους νὰ βγοῦν ἀπὸ τὰ πλοῖα, νὰ ξεκουραστοῦν, νὰ βροῦν τροφίμα καὶ νὰ ζητήσουν πληροφορίες ἀπὸ φίλους τουλάχιστο καὶ δεξιοὺς τους. Οἱ Χαλκηδόνιοι πλούσια τοὺς φιλοξένησαν, ὅπως ὁ ἀδερφὸς τὸν ἀδερφὸ, ἀλλὰ γιὰ πόλη τυφλῶν οὔτε αὐτοὶ εἶχαν ἀκούσει.

Ὁ Βύζας οὔτε τώρα ἔχασε τὸ θάρρος του ὅλη τὴ νύχτα βασάνιζε τὸ νοῦ του ὁ χρησιμὸς καὶ πρωὶ πρωὶ κατέβηκε στὴν παραλία. Κάθισε σὲ μιὰν ἄκρη καὶ συλλογιζόταν. Κάποτε σηκώνει τὰ μάτια του καὶ βλέπει ἕνα ωραϊότατο

θάλαμα, πού τὸ ἔκαναν μαγικὸ οἱ χρυσὲς τοῦ ἡλίου ἀχτίνες. Μιὰ θάλασσα στενὴ καὶ ὀλογάλανη ἀπλωνόταν ἐμπρὸς του, πού πιὸ κάτω τὴν ἐστένευαν πιὸ πολὺ τὰ Δαρδανελλία μιὰ, θάλασσα στενὴ πρὸς τὰ πάνω, ὁ Βόσπορος, πού ἔβγαине στὸν Εὐξείνιο, ἀπ' ὅπου τὰ μύρια ἀγαθὰ τοῦ θεοῦ κατέβαιναν. Ἡ ἀπέναντι ἀκτὴ μὲ ἓνα μεγάλο κόλπο, ἀληθινὸς παράδεισος! Πλούσια βλάστηση ἀπὸ κάθε λογῆς φυτεία φανέρωνε τὰ κρυστάλλινα νερὰ πού τὴν ἐπότιζαν. Ἐφτὰ λόφοι γύρω κύκλωναν τὸ μέρος, τὸ προστάτευαν ἀπὸ τοὺς ἄγριους καιροὺς καὶ ἐπιτρέπανε στὰ κυματάκια τῆς θάλασσας νὰ γλείφουν ἀπαλὰ ἀπαλὰ τὰ πόδια τῆς ξηρᾶς. Σωστὸ κλειδί τῆς θάλασσας πρὸς τὰ πάνω καὶ πρὸς τὰ κάτω ὅ,τι ἀκριβῶς χρειαζόταν σ' ἓνα θαλασσινὸ λαὸ σὰν κι αὐτοὺς.

Τὸ ἀνοιχτὸ μάτι τοῦ Βύζαντος τὰ εἶδε ὅλα αὐτὰ καὶ δὲν χόρταινε κι ὁ βαδυστόχαστος ἀρχηγὸς θυμήθηκε τότε τὸ χρησμὸ καὶ μὲ κρυφὴ λαχτᾶρα εἶπε μέσα του:

- Νὰ ὁ τόπος πού γυρεύουμε. Ἡ πόλη τῶν τυφλῶν εἶναι αὐτὴ ἐδῶ ἢ Χαλκηδῶν, πού οἱ κάτοικοί της καὶ πατριῶτες μου, λὲς καὶ ἦταν τυφλοί, δὲν εἶδαν τὸ ἔξοχο μέρος νὰ ἰδρῦσουν τὴ δική τους πόλη!...

Κι ἔτρεξε καὶ ἀνακοίνωσε τὴ σκέψη του στοὺς συντρόφους του. Ὅλοι ἔμειναν σύμφωνοι οὔτε ἓνας δὲν εἶχε ἀντίρρηση. Πέρασαν λοιπὸν ἀπέναντι κι ἔχτισαν γύρω στὸν κόλπο τὴν ἀποικία τους. Οἱ ἀποικοὶ ἀπὸ εὐγνωμοσύνη στὸν ἄξιον ἀρχηγὸ τὴν ὀνόμασαν ἀπὸ τὸ ὄνομά του Βυζάντιο.

Πρωτεύουσα τῆς Ανατολῆς. Χίλια περίπου χρόνια πέρασαν, ἀπὸ τὸν καιρὸ, πού ἦρθαν ἀπὸ τὰ Μέγαρα οἱ πρῶτοι ἀποικοὶ. Τὸ Βυζάντιο ἔγινε ἰσχυρὸ καὶ πλούσιο· εἶδε δόξες, ἀλλὰ εἶδε καὶ πολλοὺς ἐχθρούς πού ζήτησαν νὰ τὸ κατακτήσουν· μὲ ὅλες ὅμως τίς καταδρομὲς ἔμεινε πάντα πλούσιο, ἀπὸ τοὺς φόρους πού εἰσπράττανε ἀπὸ τὰ πλοῖα, πού ἀνέβαιναν ἢ

κατέβαιναν τὸ Βόσπορο.

Σὲ χίλια χρόνια ὕστερα, ἀνακάλυψε γιὰ δεύτερη φορά τὴν ἐπίκαιρη θέση τὸ μάτι ἐνὸς νέου βαθυστόχαστου ἀνθρώπου, τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορα Κωνσταντίνου, ποὺ ἦταν ἀπελπισμένος ἀπὸ τὴ λιπόψυχη Ρώμη. Δέν ἦταν μόνο προικισμένη μὲ πολλὰ φυσικὰ χαρίσματα ἦταν ἀκόμη τὸ κλειδί, ποὺ ἔνωσε δυὸ ἡπείρους, Εὐρώπη καὶ Ἀσία, δυὸ κόσμους, Ἀνατολὴ καὶ Δύση. Καὶ τὴν ἔκαμε πρωτεύουσά του, πρωτεύουσα τῆς Ἀνατολῆς.

Τὸ Βυζάντιο ἔχασε πιά τὸ ὄνομά του καὶ πῆρε νέο ὄνομα ἀπὸ τὸν ἰδρυτὴ «Κωνσταντινούπολις». Ὀλόκληρη ὅμως ἡ αὐτοκρατορία ὀνομάστηκε ἀπ' αὐτὸ «Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία».

Καὶ ἡ πόλη μὲ τὸ νέο ὄνομα κατόρθωσε νὰ γίνῃ ὄχι μονάχα κέντρο αὐτοκρατορίας, ἀλλὰ κέντρο ὅλου τοῦ κόσμου· κράτησε, σὰν ἄξια κόρη εὐγενικῆς μητέρας, ὀλομόναχη στὰ δυνατὰ της χέρια ἓνα νέο πολιτισμὸ, τὸ Βυζαντινὸ, καὶ ὑψωσε σὲ δεύτερη ἀκμὴ τὴν Ἑλληνικὴ δόξα!